

Staatssecretaris Rechtsbescherming

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Aanbieding aan de CBJ en MR ten behoeve van de start
voorhang ontwerpbesluit experiment regelrechter

Datum

1 augustus 2024

Onze referentie

5771232

Bijlage(n)

5

1. Aanleiding

- JenV heeft samen met de Raad voor de rechtspraak en ambtelijk SZW een ontwerpbesluit voorbereid voor het experiment met 'de regelrechter', voorheen 'de nabijheidsrechter' (hierna: het besluit).
- Het besluit dient nu te worden voorgehangen bij de Tweede en Eerste Kamer. Daarna gaat het voor advies naar de Raad van State.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met aanbieding van het ontwerpbesluit van u en de Minister van SZW aan de Commissie voor Bestuur en Justitie ('CBJ', ambtelijk voorportaal van BZK en JenV) van 27 augustus 2024 en, indien de behandeling in de CBJ niet leidt tot inhoudelijke aanpassingen, in te stemmen met aanbieding aan de ministerraad van 6 september 2024 (of een ministerraad erna) t.b.v.:

- Instemming met de verzending van het ontwerpbesluit na het reces aan de Tweede en (waarschijnlijk) net deels in het reces aan de Eerste Kamer in het kader van de wettelijke voorhangprocedure en, indien de voorhangprocedure niet leidt tot inhoudelijke wijzigingen,
- Instemming met verzending van het ontwerpbesluit aan de Afdeling Advisering van de Raad van State na het verstrijken van de voorhangtermijn.

3. Kernpunten

- Het experiment zal drie jaar lopen bij de kantonrechters van de rechtbanken Den Haag, Overijssel, Rotterdam en Zeeland-West Brabant. Daarnaast is de rechtbank Noord-Holland als controlerechtbank aangewezen met het oog op de evaluatie van het experiment.
- De experimentele procedure wijkt op een aantal punten af van de gewone kantonprocedure. In de kern komen de afwijkingen erop neer dat de procedure kan worden gestart of verweerd kan worden gevoerd via een eenvoudig formulier, dat in alle gevallen een mondelinge behandeling wordt gepland en dat partijen gedurende de procedure steeds op een laagdrempelige manier worden geïnformeerd over (het verdere verloop van) de procedure.
- De toepassing van het experiment in vorderingszaken van een werknemer uit hoofde van een arbeidsovereenkomst is bedoeld als een laagdrempelige voorziening voor kwetsbare groepen werknemers, zoals kwetsbare arbeidsmigranten. Daarom is het besluit medeondertekend door de MinSZW.

- Het experiment zal worden geëvalueerd en op basis van de uitkomsten van dit experiment zal worden gezien of het wenselijk is (elementen van) de experimentele procedure om te zetten in een structurele regeling.
- De Toetsingscommissie heeft over het besluit voor de regelrechter een advies met een positieve toonzetting afgegeven. Zij geeft één concreet advies over het aantal bij het experiment regelrechter betrokken rechtbanken. Het overige commentaar ("suggesties") ziet vooral op de methode van evaluatie van het experiment. Dit commentaar is zoveel mogelijk verwerkt.
- De Toetsingscommissie adviseert dat één van de vier deelnemende rechtbanken in plaats daarvan als controlerechtbank wordt aangewezen, omdat zij vreest dat de rechtbank Noord-Holland onvoldoende (in aantal en diversiteit) zaken heeft om op een betekenisvolle wijze een vergelijking te maken met de zaken in het experiment.
- Het advies van de Toetsingscommissie wordt om de volgende zwaarwegende gronden niet gevolgd:
- Artikel 8, tweede lid, Tijdelijk besluit experimenten rechtspleging (hierna: Tber) gaat uit van niet meer dan één controlerechtbank.
- De omvang van het aantal controlezaken van de rechtbank Noord-Holland blijkt voldoende groot en divers om een volwaardige evaluatie te kunnen uitvoeren. Op basis van gegevens uit eerdere jaren is de inschatting dat het aantal zaken bij de rechtbank Noord-Holland in de reguliere procedure voor de zaakstromen waarop het experiment ziet, ongeveer 670 zaken per jaar bedraagt. Het landelijk gemiddelde ligt op 838 per jaar. Dit gemiddelde is hoog doordat de rechtbanken Amsterdam, Den Haag en Rotterdam een gemiddelde zaakstroom van 1.200 hebben. De zaakstroom in de andere rechtbanken is vergelijkbaar, dan wel aanzienlijk kleiner dan die van de rechtbank Noord-Holland. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de rechtbank Noord-Holland in de betreffende zaakstromen een middelgrote rechtbank is.
- Als een van de deelnemende rechtbanken een controlerechtbank wordt, gaat dit ten koste van het experiment zelf. De verwachting is dat er per jaar bij de regelrechter 350 geldvorderingszaken en 50 arbeidszaken zullen worden aangebracht. Als minder gerechten aan de experimentele procedure deelnemen, zullen deze aantallen afnemen en bestaat het risico dat er onvoldoende zaken overblijven voor een goede evaluatie van het experiment, een belangrijk doel van het experiment. Ook de Toetsingscommissie onderkent dit risico in haar advies.
- Deze omstandigheden, in onderlinge samenhang gezien, vormen zwaarwegende gronden om het advies van de Toetsingscommissie op dit punt niet te volgen.
- *Gelet op artikel 1, achtste lid, van de wet moet de conceptregeling vier weken voor 'voorhang' aan beide Kamers der Staten-Generaal worden verzonden. Als de voorhang niet tot substantiële wijzigingen leidt, kan het besluit voor advies naar de Afdeling advisering van de Raad van State. Het beoogde doel is dat het besluit zo snel mogelijk wordt gepubliceerd, zodat het op zijn vroegst op 1 januari 2025 in werking kan treden, of anders zo snel mogelijk daarna.*

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum

1 augustus 2024

Onze referentie

5771232

4. Toelichting

4.1 Achtergrond

- Dit is het eerste experiment op basis van de Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging (hierna: de wet). De wet maakt het mogelijk om in experimenten bij algemene maatregel van bestuur af te wijken van het

burgerlijk procesrecht, zodat daarmee ervaring kan worden opgedaan alvorens te besluiten of een wetswijziging al dan niet gewenst is.

- De wet heeft een looptijd van vijftien jaar na 1 april 2023. Het Tber werkt de opzet en inrichting van experimenten nader uit.
- Het experiment is bedoeld voor bepaalde arbeidszaken en voor geldvorderingen tot een bedrag van € 5.000 van een natuurlijk persoon (al dan niet handelend in de uitoefening van een beroep of bedrijf).
- Het doel van dit eerste experiment is om in de praktijk te onderzoeken of toepassing van de experimentele procedure ten opzichte van de reguliere procedure ertoe leidt dat de drempel om een zaak te starten wordt verlaagd, de procedure eenvoudiger, sneller en effectiever kan worden doorlopen en een geschil vaker op minnelijke wijze kan worden opgelost.
- De wet voorziet in toetsing vooraf door een multidisciplinaire Toetsingscommissie. Doel is om te toetsen of de voorstellen voor experimenten voldoen aan de eisen van de wet en het Tber en of met de opzet van het experiment het doel ervan kan worden bereikt. Afwijking van dit advies mag alleen op zwaarwegende gronden.
- Op 20 juni 2024 heeft de Toetsingscommissie advies uitgebracht.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum

1 augustus 2024

Onze referentie

5771232

4.2 Politieke context

De wet en het ontwerpbesluit maken deel uit van het wetgevingsprogramma «Verbetering van het burgerlijk procesrecht», in het kader van het streven naar maatschappelijk effectievere rechtspraak. In het hoofdlijnenakkoord 2024-2028 staat in relatie tot de regelrechter het volgende:

- *"Het behandelen van geschillen, conflicten en veelvoorkomende criminaliteit via wijkrechtspraak wordt gestimuleerd."* Ook buiten het strafrecht stimuleren we experimenten met laagdrempelige rechtspraak voor burgers en bedrijven, waaronder dit experiment met de regelrechter.
- *"De aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten ('rapport Roemer') worden uitgevoerd."* Een van die aanbevelingen betreft een laagdrempelige vorm van conflictbeslechting in de vorm van een arbeidscommissie die bindende uitspraken doet, met mogelijkheid van beroep bij de reguliere rechter. De laagdrempelige toegang tot de regelrechter beoogt deze aanbeveling uit te voeren.

4.3 Financiële overwegingen

De voorhangprocedure heeft geen financiële gevolgen. De kosten voor de uitvoering van het experiment zelf worden gefinancierd uit het extra budget dat voor kwaliteit, waaronder maatschappelijk effectieve rechtspraak en innovatie, aan de Raad voor rechtspraak ter beschikking is gesteld in het prijsakkoord 2023-2025, en dat structureel is toegevoegd aan de middelen voor de Rechtspraak. Deze financiële gevolgen zijn afgestemd met DFEZ.

4.4 Krachtenveld

Over een eerdere versie van het ontwerpbesluit is tijdens een vergadering van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht mondeling advies uitgebracht. Zij is positief over het experiment. Daarna heeft een internetconsultatie plaatsgevonden. De consultatiereacties zijn overwegend positief en de meeste suggesties zijn overgenomen. De NOvA heeft zorgen geuit over de uitbreiding en verzwarende van de werklast bij de rechtbanken en de verschuiving van bepaalde lasten en verantwoordelijkheden van partijen naar de Rechtspraak. De Rechtspraak onderschrijft de bezwaren niet en heeft aangegeven dat het besluit

naar verwachting werkbaar zal zijn en dat het experiment niet leidt tot een onwenselijke verzwaring van de werklast voor de rechtbanken. Tot slot is er een blanco advies ontvangen van de Autoriteit Persoonsgegevens.

4.5 Afstemming

Extern: Rvdr, SZW (de stukken gaan na 13-08 de lijn in, ivm verlof minister van SZW).

Intern: DRb. Met DCOM wordt vóór de ministerraad contact opgenomen over een eventueel persbericht.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Alles in deze nota kan openbaar worden gemaakt bij verzending van de brieven aan de beide kamers. De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Privaatrecht

Datum

1 augustus 2024

Onze referentie

5771232